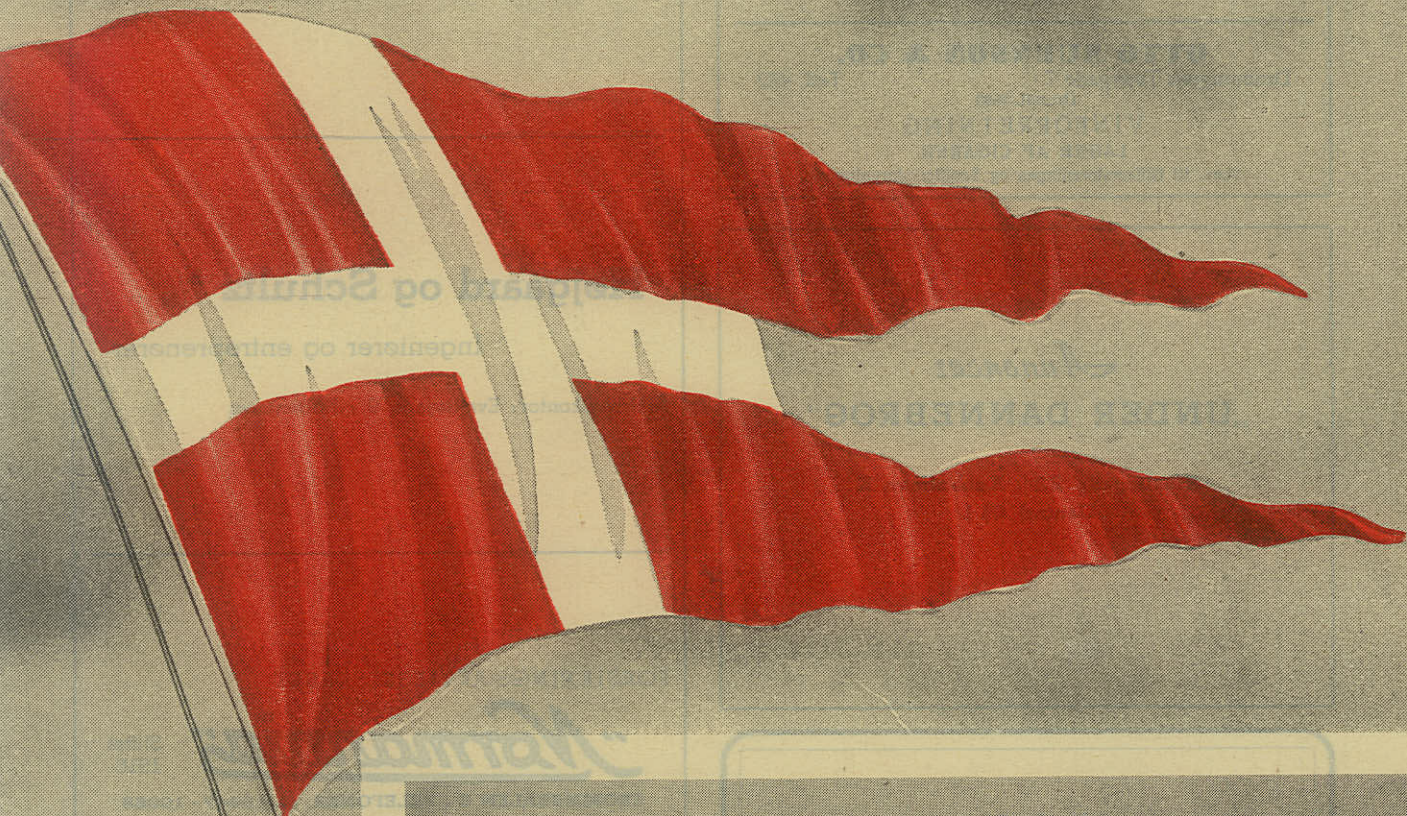
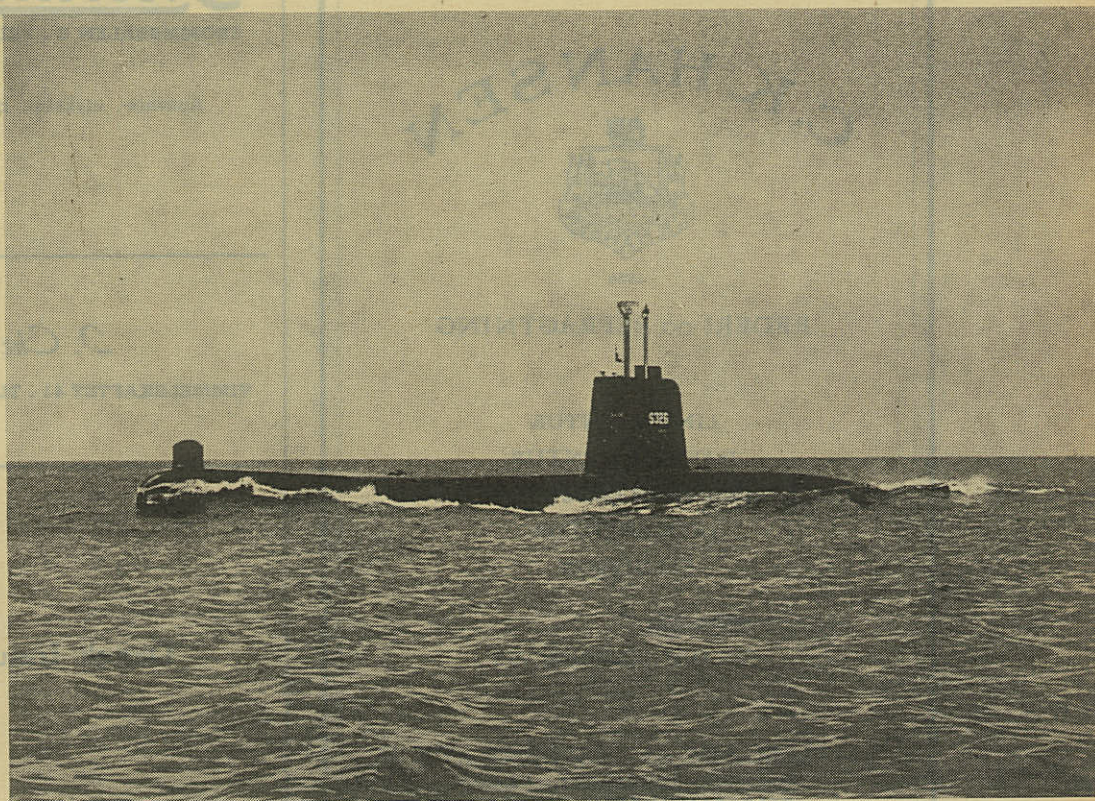

UNDER DANNEBROG

**ORGAN
FOR
SØVÆRN
OG
SØFART**

Hefte IV - Novbr.
46. aarg. - 1959

Den nyeste danske undervandsbaad SPÆKHUGGEREN

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

JESPER CHRISTENSEN & CO. Vin en gros
Herluf Trollesgade 23 . København K.

^{A/s} **Em. Z. Svitzers**
Bjergnings-Entreprise

OTTO SUENSON & CO.
Dronningens Tværgade 7 Telf. 482
Grundl. 1880
VINFORRETNING
LAGER AF CIGARER
{Lev. til Officersforeningen og Søofficersforeningen}

Annoncer
„UNDER DANNEBROG“

Amaliegade 22 . København K
Central 611

C.K. HANSEN

1856

REDERI og BEFRAGTNING

•
LINIEAGENTUR
HAVARIAGENTUR
ASSURANCEAGENTUR
IATA-AGENTUR
SPEDITION

•
D/S DANNEBROG A/S

•
AMALIEGADE 35 . KØBENHAVN K.
TELEFON: CENTRAL 72 (20 linier)
TELEGRAM-ADRESSE: »HANSEN«

HEDE NIELSENS FABRIKER%

HORSENS - Telefon 2 47 11

Højgaard og Schultz ^{A/s}

Ingeniører og entreprenører

Hovedkontor: Evaldsgade 9 - København

FORSIKRINGS-AKTIESELSKABET

„Normannia“

Stiftet
1916

TROMMESALEN 5 . TELEFONER: C. 13447 - 10068

Ansvars-, ulykkes-, brand- og tyveriforsikring

D. Chr. Andersen **OST**

VIMMELSKAFTET 41 . TLF. 1345 - 14345

Dansk Industri Syndikat

Undervandsbaadsvaabenets 50 aarsdag i det danske søværn

Den 3. oktober for halvtreds år siden hejstes der for første gang kommando i en dansk undervandsbaad, det var den italienskbyggede DYKKEREN, der dermed blev den første enhed i vort nye søkrigsvaaben. I begyndelsen af dette århundrede havde premierløjtnanterne *G. W. Hovgaard* og *O. Aarestrup* i skrift og praksis baseret paa studier ved udenlandske værfter slaaet til lyd for det nye og effektive vaaben, der ikke mindst for en mindre stat ville være af overordentlig betydning, ligesom det paapegedes, at ubaaden ville være et virksomt og velegnet, samt i forhold til sine muligheder, et relativt billigt led i dansk søforsvar.

Aarestrup kæmpede i en aarrække for sine ideer og overvandt til slut modstanden fra politikernes side, saaledes at der i vinteren 1907—08 blev afgivet bestilling paa en ubaad fra Fiat-San-Giorgio værftet i Spezia.

Her skal ikke søges at opridsse dansk undervandsbaads-historie, dette emne er i dagens anledning indgaaende blevet behandlet i en løbende artikel i *Tidsskrift for Søvesen*, og vil til sin tid i sin helhed fremkomme som et af *Marinehistorisk Selskabs* skrifter til almindelig forhandling hos boghandlerne. Det er den kendte marinehistoriker, kommandørkaptajn *R. Steen Steensen*, selv gammel undervandsbaadsofficer, der her øser af sin faglige viden, som ogsaa UNDER DANNEBROG hovedsagelig støtter sig til. Hele den historiske udvikling af sejlads med undervandsbaade friskes op her. Forsøg, der den gang blev anset for galmandsværk, men som århundredet efter blev til realiteter og faktorer, der har haft altovervældende indflydelse under 2 verdenskrige, og hvis fremtid baseret paa atomkraften som drivmiddel endnu ikke rigtig kan opfattes af lægfolk og maa synes som et eventyr for søens folk, der i aartusinder har færdedes paa vandet.

Den 3. oktober 1909 blev kommandoen for første gang hejst i vor nye og eneste, udelukkende elektrisk drevne, undervandsbaad DYKKEREN.

I overført betydning brød DYKKEREN som pionerubaad isen for det kommende danske undervandsbaadsvaaben, saaledes at dette ogsaa kom i betragtning i forsvarslovene af 1909. Der blev sluttet kontrakt med Whiteheads værft i Fiume om bygning af ubaaden HAVMANDEN, og denne kontrakt gav tillige licens til bygning af en tilsvarende baad, HAVFRUEN, paa Orlogsværftet i København. Begge baade havde et displacement paa 164/275 HK og en fart paa 13/9,3 knob. Længden var 34,8 m, bredde 3,6 og dybgaendet 2,3 m. Besætningen var paa 10—12 mand og armeringen bestod af 2 stk. 45 cm stævntorpedorør. HAVMANDEN fik FIAT-motorer, medens Orlogsværftets tilsvarende baad fik tyske MAN-motorer.

HAVFRUEN blev kølstrakt i 1911 og samtidig blev der bestilt to baade i Italien THETIS (1911) og TRITON (1912), hvilket igen gav Orlogsværftet ret til at bygge søsterbaadene NAJADEN og NYMFEN (1912). Den første TRITON fik inden afleveringen navnet 2den APRIL, idet en forsvarsindsamling gav saa meget, at der kunne skænkes en ubaad til Flaaden, d. v. s. man købte da TRITON og skænkede den, idet dens nye navn skulle minde — ikke alene om selve slaget paa Rheden 1801, men ogsaa om den forsvarsvilje, for hvilken denne Skærtorsdag er blevet et nationalt symbol. En ny ubaad blev derpaa bygget

for den nu ikke udnyttede bevilling, men det var først en senere bygget baad, der kom til at føre navnet TRITON videre. Inden NYMFEN blev søsat lagdes kølen til 2 nye ubaade af en forbedret klasse: ÆGIR og RAN. DYKKEREN havde baaret betegnelsen 1 og de efterfølgende baade fik numrene 2—7 eller A-klassen. Derpaa kom B-klassen med ÆGIR (1914), RAN (1915), TRITON (1915), NEPTUN (1916) og GALATHEA (1916), det var dog kun de tre sidste baade i denne klasse, der udover nr. førte bogstavet B paa taarnets sider.

Da den første verdenskrig brød ud i august 1914, var der 7 ubaade under kommando, de blev straks udlagt paa patrulje med baser i Slipshavn, Helsingør samt paa Holmen. Mange oplevelser og »narrow escapes« hændte i disse år under sikringsstyrkens formering, det var begynderaarene, men det var år, der gav rig erfaring og megen praktisk øvelse. I disse år hændte ogsaa vor eneste alvorligere ubaadsulykke herhjemme. Den 9. oktober 1916 blev undervandsbaaden DYKKEREN lidt over middag paasejlet af den norske damper VESLA. DYKKEREN, der i neddykket tilstand var ramt agten for taarnet, kunne ikke komme op ved egen hjælp. Om selve ulykkens forløb vil Marineforeningens hovedkasserer, der var med om bord og som steg op fra den med speciel redningsvest, andet sted i dette blad fortælle. Her skal kun nævnes, at ubaadens chef, premierløjtnant *Christiansen*, omkom i taarnet efter at have sluset 3 mand ud af baaden.

I aarene efter første verdenskrig blev vore undervandsbaade forøget med C-baadene, ROTA (1918) BELLONA (1919) og FLORA (1920), store sødygtige baade med 2 skruer og meget nyt og interessant grej. Nu begyndte en række udenlandstogter til England, Holland, Belgien, Sverige og Norge, ligesom man ogsaa besøgte Thorshavn paa Færøerne. Paa Holmen havde ubaadsfolkene til huse i gamle HEKLA, der var ombygget til fast stationsskib for ubaadsbesætninger og Marinens Flyvevæsen. Paa togterne tjente den ombyggede dampkanonbaad GRØNSUND, der som ubaadsmoderskib var blevet til verdens første diesel-elektriske skib, som ubaadenes trofaste ledsager, indtil den som udtjent blev afløst af et paa Orlogsværftet nybygget moderskib HENRIK GERNER (1927). Efterhaanden udgik ogsaa de ældste ubaade paa grund af alder, nye var dog kommet til: DAPHNE (1925) og DRYADEN (1926), men da A-baadene var borte, og der efterhaanden ogsaa gik en stor del af B-klassen til ophugning, paabegyndtes i 1934 en ny H-klasse, hvoraf 3 var færdige ved den 2. verdenskrigs begyndelse: HAVMANDEN (1937), HAVFRUEN (1937), gode, kendte ubaadnavne, og som den tredje kom HAVKALEN (1938) — et helt nyt navn i flaa-den — dog inden denne baad var afleveret blev en fjerde: HAVHESTEN (1940), hvis navn blev taget ved at give en gammel torpedobaad navneforandring, paabegyndt.

Dog alt dette er borte nu — de ældste klarede vi selv ved ophugning, efterhaanden som tiden krævede sin ret og de gamle baade ikke kunne holde længere. Forskellige minder fra disse veltjente fartøjer som skibsklokke, byggeværftets navneplader, krængningsvisere m. m. blev dekorativt anbragt i gamle HEKLA som minder om de første flamlende forsøg paa undervandssejlads i danske farvande.

Besættelsens 29. august gjorde det af med resten af vore undervandsbaade. Der var 9 i alt, der blev sprængt og sænket for egen haand, nemlig de 4 nye H-baade, DAPHNE og DRYADEN samt C-klassen: ROTA, BEL-LONA og FLORA. De sidste 3 B-baade RAN, TRITON og GALATHEA var som udrangerede oplagt uden »indmad«. Disse tre blev ikke sænket, da de var uden værdi og betydning for besættelsesmagten. HENRIK GERNER brændte, kun gamle HEKLA stod det igennem, klarede tysk besætning som skoleskib i Bramsnæsvej og vendte efter befrielsen tilbage til Holmen som *Kystflaadens* stamskib, thi nu var undervandsbaadene borte, Danmarks flaaede ingen ubaade mere.

Under genopbygningen af den danske orlogsflaaede efter befrielsen blev der i 1946 lejet 3 undervandsbaade fra England: U. 1, U. 2 og U. 3, der senere fik følgende danske navne: SPRINGEREN, STØREN og SÆLEN. Samtidig toges den gamle statsisbryder TYR atter i brug som ubaads-motherskib. Oprindeligt var den en D.S.B.-isbryder, der senere var overgaaet til handelsministeriet og allerede under beredskabet i 1939 havde været udlaaet til Søværnet. Det blev vor nuværende, efterkrigstidens, orlogsflaadens ældste søgaaende skib under kommando og samtidig dens sidste kulfyrede enhed.

De ret store undervandsbaade var os en stor hjælp til opbygningen af det nye ubaadsvaaben og ved uddannelsen af personel til undervandssejlad med nyt og godt dansk Materiel. Ogsaa dette ønske er omsider — trods megen modvind — blevet opfyldt. I dag er der to nye danske undervandsbaade under kommando: DELFINEN og SPÆKHUGGEREN. Deres NATO-skrognumre S 325 og S 326, ja, hele den nye skibstypes form, giver dem et fremmedartet udseende, saa langt som noget fra de gamle kendte typer. Det er dog disse ubaade, som det genopstaaende undervandsbaadsvaaben skal bygge paa. Snart tages nr. 3, TUMLEREN i brug, og en fjerde er bevilget. Det er alt sammen skridt fremad, men der er desværre endnu langt igen, til man atter vil kunne møde en dansk ubaadsflotille, der med skumspøjt om stævn og taarn pløjer søen under smeldende orlogsflag.

Navne som *Rechnitzer*, *Iuel-Brockdorff*, *Wolfhagen* og *Bangsbøll* bringer et friskt pust fra de første pioneraar, fra mellemkrigsaaene, hvor der med uddannelse for øje blev sejlet, dykket og angrebet i den helt store stil, hvor den friske, raske og dristige tjeneste prægede sine udøvere, og dermed ogsaa vor flaaede.

Ved 50-aars jubilæet er det kun derfor naturligt i mindet

om de første 50 aar at ønske vort undervandsbaadsvaaben fortsat god vind fremover.

— — —
Paa jubilæumsdagen den 3. oktober 1959 afholdtes paa Holmen en parade for chefen for Søværnet, viceadmiral *H. Nyholm*, der selv er gammel undervandsbaadschef. Ved denne lejlighed, hvor mange interesserede var mødt op, fik cheferne for undervandsbaadene DELFINEN og SPÆKHUGGEREN overrakt deres baades nye vaabenskjold af chefen for kystflaadens, kontreadmiral *Aa. Linde*, der ogsaa selv har været ubaadschef. Samme aften samledes en kreds af unge og gamle ubaadsofficerer til en festlig jubilæumsmiddag i Søofficers-Foreningen. Blandt deltagerne saas forsvarschefen, viceadmiralen, kontreadmiralerne *Pontoppidan* og *Linde* samt en mængde tjenstgørende og afgaaede, blandt de sidstnævnte var ogsaa nestoren, kommandørkaptajn, baron *Iuel-Brockdorff*, frisk og munter sammen med de unge. Ogsaa Marineforeningens hovedkasserer, landssekretæren og den tidligere formand for Maribo afd., *H. V. Christiansen* deltog som gamle ubaadsfolk i denne fornøjelige sammenkomst.
H. de L.

Om paasejlingen af undervandsbaaden DYKKEREN

Søværnets første undervandsbaad DYKKEREN blev søsat den 17. juli 1909 i Spezzia i Italien var ikke nogen stor baad: 35 m lang, 3,5 m bred. Den havde et dybgaaende af 2,3 m. Deplacementet var i overfladen 105 tons og i neddykket tilstand 132 tons. Den var udstyret med 2 torpedoudskydningsrør, og 2 elektromotorer kunne give baaden en fart af 12 knob i overfladen og 7,5 knob neddykket. DYKKEREN, der var dobbeltskruet, anvendtes udelukkende som skolebaad.

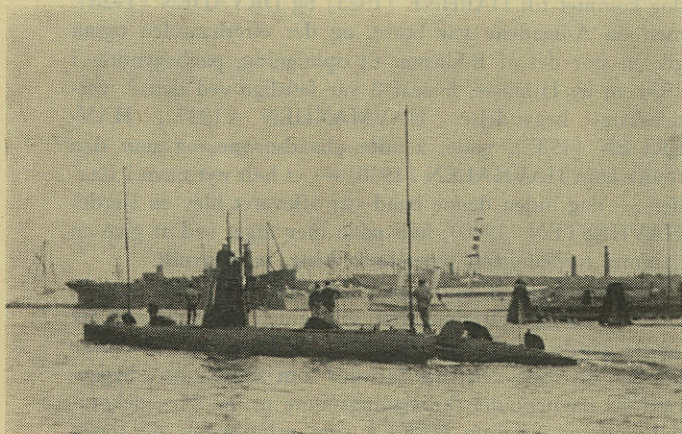
Under en dykningsøvelse den 9. oktober 1916 i Sundet ud for Taarbæk blev baaden i neddykket tilstand paasejlet af den norske damper VESLA og sank paa 8—10 meter vand.

Ved paasejlingen fik DYKKEREN en lækage i det agterste rum, hovedtankene blev straks blæst ud ved trykluft og faldkølen udløst, men den slap ikke, da baaden laa paa havbunden med 20—25° slagside. Paa grund af forskellige omstændigheder lykkedes det kun delvis at lukke den vandtætte dør mellem agterrummet og motorrummet, hvorfor hele besætningen samledes i kommandorummet, der laa foran motorrummet.

Der var ialt 9 mand om bord, og af de 12 stk. ombordværende redningsveste (forsynede med iltindaandingsapparater) blev 6 stk. ødelagte af det indtrængende søvand, som ogsaa fandt vej ned til akkumulatorbatteriet, hvor der hurtigt udvikledes en meget generende klorgas.

Under et skibsraad blev det besluttet, at 3 mand (heriblandt artiklens forfatter) uden iltindaandingsapparater først skulle forsøges udsluset igennem taarnet. Baadens chef ville selv, forsynet med redningsvest, lede udslusningen holdvis, og ved bankesignal tilkendegive, naar det næste hold skulle op i taarnet og saa fremdeles, indtil alle var kommet ud af baaden. De resterende 5 mand tog derpaa ophold i torpedorummet.

Det lykkedes imidlertid kun at sluse første hold ud, der kom op til overfladen og blev optaget i en fra VESLA udsat redningsbaad. De kunne afgive en situationsmelding og oplyse om de aftaler, der var truffet, før de forlod baaden. Svitzers bjergningsentreprise blev alarmeret og sendte

DYKKEREN staar bomløbet ud

med kort varsel bjergningsdamperen KATTEGAT og 2 løftepontoner ud til ulykkesstedet. En dykker gik umiddelbart efter ned og skruede en luftslange paa studsens til torpedorummet for at tilføre luftfornylse til det der-værende mandskab. Derefter satte dykkerne 2 svære løfte-wirer i baadens forreste hejsebeslag, og det lykkedes at hæve baadens forskib saa meget, at de 5 mand, der havde opholdt sig i torpedorummet, kunne sluses ud i løbet af aftenen. Chefen fandtes druknet i taarnet.

Janus Sørensen.

Marineforeningens mange medlemmer kendes paa naalen med

Faas paa hovedkontoret eller gennem afdelingen.

Lidt om hurraraabets historie

I *Militært Tidsskrift* er der i juli nr. 1959 bragt en interessant artikel: »Lidt om ordet hurra«, et efterladt arbejde af afdøde oberstløjtnant Johan Nordentoft.

Artiklens tredie afsnit handler om hyldestraab og indledes med en redegørelse for Marinen (Søværnet), og dette afsnit bringes nedenfor, da det maa formodes ogsaa at ville interessere inden for Marineforeningens kreds:

Det ældste eksempel, som den store danske ordbog har paa ordet Hurra's brug som hyldest- eller bifaldsraab, henføres til en stabelafløbning 1727: »endelig endtes denne heele Pomp med Matrosernes sædvanlige Hurrau«. (P. J. Phønixberg, *Dend Forkeerte Mercurius*, nr. 12,3)

Man maa dog vist kunne komme lidt længere tilbage i tiden, selv om det næsten er det samme som at lede efter naal i høstak. Men dog et halvhundredte aar, thi 5. maj 1672 mødte det kgl. danske skib OLDENBURG i Skagerak en engelsk fregat, som bragte hertugen af Richmond som ambassadør til København og hilste det danske skib paa en for den her tjenstgørende »Ober-Chyrgurgus« Joan Petri Cortemünde uventet maade. Han fortæller selv: »Det var en Fregat, der førte 50 Kanoner og havde 300 Mands Besætning. Hertugens Ankomst kunde baade ses og høres; thi saasart han saa de danske Flag, lod han alle sine Folk entre op i Vantet og efter engelsk Skik tre gange med høi Røst udstøde et jublende Skrig, medens de vinkede med Hatte og Huer, »das uns die Ohren davon kitzelten«. Capitajnen paa det danske Skib, som kjendte denne Skik, lod sine Folk svare med samme Konfekt og lod tilmed Kanonerne tordne lystigt. De engelske Kanoner tordnede til Svar«¹⁾

Der kan næppe være tvivl om, at vi her staar over for et hurra, under alle omstændigheder ved en forløber for dette, samtidig med, at denne øjenvidneskildring mellem linierne antyder, at raabet da brugtes som honnørafgivelse i den engelske flaade, og at det ogsaa var kendt, men endnu ikke reglementeret som saadant i danske maritime kredse.

Derimod er det nok farligt at ville udlægge det frydeskrig paa samme vis, hvilket matroserne udstødte, og »som vi andre istemmede« 4/8 1634, da den franske gesandt med følge paa vejen til København maatte hønse for Kullen.²⁾

Hvornaar den danske flaade derefter har anerkendt det i praksis faar staa hen, men det paabødes i hvert fald ved »Kong Frederiks 5. Søe-Krigs-Artikels Brev« af 8. januar 1752, § 833:

»Naar Vi selv, eller Vores Hjert-elskelige Gemal Dronningen kommer i vores Flaade, ell. Escadre, og passere den; da skulle alle Folkene paa alle Skibene gaae op i

Vanterne og paa Stagerne til den Side, Vi passere dem; Vagten træde ud, Gevær præsenteres, slaaes Marche, Officeren fælde sin Kaarde, og fra Skibet af alt Folket raabes 3de Gange: Hursai.« (Efter udgaven af 1811).³⁾

Denne honnørform mærkes ogsaa i »Danske maanedtlige Skiald-Tidender« (III, 82), hvor Niels Prahl i anledning af Dronning *Caroline Mathildes* overfart over Storebælt synger: »Hver Miil blev Hilsener med syv og tyve Skud / Fra hvert af Skibene med Huzza fyret ud.«⁴⁾

Hermed havde hurra vundet borgerret inden for Søværnet. Denne honnør kunne dog ogsaa afgives for fremmede fyrster, eksempelvis da Kongen af Portugal, 6. januar 1771, sejlede forbi orlogsskibet SOPHIA MAGDALENE, idet »Mandskabet entrede ud paa Ræerne og raabte Hurra. Vagten præsenterede Gevær. Anden Salut at afgive var forbuden, da en Engelskmand engang af Uforsigtighed havde løst en Kanon med Kugle for«. (Provst Hugo Hiorthøys Dagbog paa Togtet til Algier 1770—71. »Museum«, 1873, 117).

Men ogsaa ved andre lejligheder rullede raabet. Kommandør *Paludan* mindes, da vore kanonbaade første gang gik løs paa de engelske bombefartøjer ud for København 1807, »hvorledes Luften drønedes af Hurra-Raab!, og at løjtnant *A. H. Høyers* bombetræffer i den engelske brig CHARLES OF KIRKALDY 31/8 s. aa. hilstes med »et støiende Hurra iland og ombord«.⁵⁾

4. december 1807 »kom de eneste 2 Linieskibe, Danmark nu eier, lykkeligt hertil (Helsingør) fra Norge. Færgefolkene klatrede paa Masterne af de engelske Priser, de havde taget, utallige Mennesker stode ved Toldkammeret og paa Broen, svingede Hattene og tilraabte dem 3 Gange et lydeligt Hurra; som blev besvaret fra Linieskibene.«⁶⁾ (PRINS CHRISTIAN FREDERIK og PRINSESSE LOUISE AUGUSTA).

¹⁾ »Museum«, 1893, 1. Halvbind, 314.

²⁾ Charles Ogier, *Det store Bilager i Kbhvn. 1634. Memoirer og Breve*, udgivne af Julius Clausen og P. F. Rist XX (Kbhvn. 1914), 2.

³⁾ Et notat i den danske ordbogs seddelkartotek af »P.O.V.« siger, at formen hursai synes at være direkte overført fra engelsk huzza i dets ældre former huzzah, huzzai.

⁴⁾ Efter Ordbog over det danske Sprog. 8. bind, sp. 774.

⁵⁾ Kommandør Jens Jacob Paludans Ungdomserindringer. IX (Kbhvn. 1908), 158, 165.

⁶⁾ Efter en dagbog ført af en i Helsingør gift dame. »Museum« 1891, 2. Halvbind, 256.

Og 29. januar 1804 »om Morgenen Kl. 9^{1/2} trak de af Haandværksstokken paa Holmen op i Procession her paa Pladsen, som idag og de foregaaende Aar har faaet Kongens Ciffer og 10 Kroner som et Hæderstegn for 25 Aars upaaklagelig Tjeneste. De trak op med Janitchar Musik af Holmens Dreng og raabte tre Gange Hurra (og) længe leve; uden for Kongens og Kronprindsens Palaier.«⁷⁾

Denne skik holdt ved; den ses saaledes atter samme dag 1837, thi da »kom som sædvanlig de af Holmens Folk, der erholde Memaille for 25 Aars Tjeneste, »en corps« paa Amalienborg og bragte deres Hurra!«⁸⁾

Var det gamle hursai (hussa) end ændret til hurra ved blev honnøren for kongen at være den samme. Det ses 16. juni 1845, da GALATHEA skulle hales ud af Bommen. »Kl. 8 Morgen blev Commandoen heist under et tredobbel Hurra for Konge og Fædreland, fra det forsamlede Mandskab« og samme formiddag, da kongen og dronningen, som var kommet for at ønske god rejse, gik fra borde, blev Hs. Majestæt »hilset med et »Længe leve« og tredobbel Hurra fra det paa Ræerne paraderende Mandskab.«⁹⁾

At SCHWARZENBERG i kampen ved Helgoland 9. maj 1864 ogsaa fik en vis form for honnør kan ikke undre. En kadet i fregatten NIELS IUEL skriver herom bl. a.: »Kugle efter Kugle mindede ham om, at nu var Sagen afgjort. »Nu løber han!« raabte nogle, og et kraftigt Hurra rungede over til ham som svar paa denne Opdagelse. »Suenson fik kort efter et »Leve vor tapre Kommandor!« der besvaredes af Mandskabet med vedvarende Hurraer, saa at Kommandøren tilsidst, ganske vred over ikke at kunne faa Ordet, bemærkede: »Det var da Satan til Skrigere!«¹⁰⁾

2. Civile kredse.

Det er efter det før skrevne ikke helt ved siden, naar den af Videnskabernes Selskab udgivne ordbog i 2. bind (1802) forklarer hurra som et »Udraab, som tilkiendegiver stor Glæde og Fornøielse, og bruges især af Skibsfolk, da de hvirre med deres Hatte, Huer eller Cabusser«.

Det saas og hørtes eksempelvis ved Kanton 1761, da den indfødte Speditør — Confedoren — gik fra Chinafareren DRONNING JULIANE MARIA. Alle Matroser raabte tre Gange Hurra for ham med Huerne af. Folkene paa Confedorens Slup raabte én Gang Hurra.«¹¹⁾

Søens folks sædvane naaede imidlertid civile kredse. Hvornaar dette er sket, er ikke let at fastslaa. Skikken stod i hvert fald ikke sin prøve i den tilskuervok, der overværede Frederik 5.s taffel paa Nykøbing slot 1750, thi trods gentagne opfordringer fra geheimeraad v. Osten om at hylde kongen opnaaedes kun paa et sidste spørgsmaal, om man

da ikke ønskede, »at Gud vilde velsigne ham og lade ham leve i mange Aar«, at en degn i sin »ordinære Degne-Tone« blot svarede »Amen.«¹²⁾

Derimod lød det i København 17/1 1772, da Kongen efter Struenses fængsling kørte gennem byen ved middagstid »omringet af en skrigende og huiende Pøbel, der ikke vidste, hvad den raabte Hurra for.«¹³⁾ Og samme steds hørtes et stærkt Hurraraab« 7. december 1788, da kronprinsen vendte tilbage til hovedstaden;¹⁴⁾ det kendtes i Altona 1789, da »den utrolige Folkemængde modtog ham med det danske Fryderaab«, og det brugtes af en dreng i Ribe 24/7 1792, da 2 eskadroner husarer kom til byen: »Hurra! der kommer de!«¹⁵⁾ ligesom kongen og kronprinsen 1/2 1794 fra teateret blev »fulgt hjem med det sædvanlige Hurra og Skrigen.«¹⁶⁾

KONKLUSION

Resultatet af ovenstaaende udvikling skulle herefter kunne blive, uanset ordets oprindelige hjemsted, at raabet er ført til Danmark ad to veje, hyldestraabet søværts fra England i 1600-tallet og kampstraabet fra Tyskland først i 1800-tallet.

Det sidstnævnte kunne bruges lige saa tit, en fører svang sablen over sit hovede, mens hyldestraabet fra første færd kun maatte lyde tre gange.

Det kan ikke nægtes, at der er opstaaet nogen usikkerhed i brugen af hyldestraabet, og at denne burde hæves ved klare bestemmelser. Sagen er blot: Vil man staa fast paa hærens og marinens gamle overlevering med tre taktfaste, klangfulde raab, eller foretrakkes ni, ofte for de sidstes vedkommende ret vage raab — efterfulgt af det obligate tiende fra en mand i bageste gelede.

Det er værd at nævne, at medens man i Hæren og i land altid udbringer et nifoldigt hurra for Majestæten, hilser Søværnet ifølge gammel tradition altid sin højstbefalende med et trefoldigt hurra.

I forbindelse med ovenstaaende uddrag af oberstløjtnant Nordentofts omhyggelige historiske redegørelse, mindes man den gamle »historie« i Søværnet om kadetten, der skulle purre ud, netop til at mane ræer med tilhørende hurraraab, og gjorde det ved at praje: »Rejs ud — alle mand op til begejstring —«.

⁷⁾ Kong Chr. VIII.s Dagbøger og Optegnelser. 1. Bind 1799—1814 (Kbhvn. 1943). S. 221 ved A. Lindvald.

⁸⁾ E. Bodenhoff: Hofliv, 44.

⁹⁾ Sten Billes Beretning om Corvetten Galatheas Reise ... (1853), 3 f.

¹⁰⁾ Under vor sidste Krig. Samtlige Dagbogsoptegnelser og Breve. Samlede og udvagne af Karl Larsen (Kbhvn. 1897), 242, 244.

¹¹⁾ En islandsk Eventyrer Arni Magnussons Optegnelser. Memoirer og Breve udgivne af Julius Clausen og P. F. Rist (Kbhvn. 1918). 85.

¹²⁾ Apoteker Claus Seidelins Optegnelser om sit Levned 1702—1782. Memoirer XXII (Kbhvn. 1915), 232.

¹³⁾ Interiører fra Kong Christian 7.s Hof. Efter Charlotte Dorathea Biehls Breve, udgivne af Louis Bobé. (1919), 125.

¹⁴⁾ E. C. Werlauff: Erindringer fra mit Liv. Memoirer XIII (Kbhvn. 1910), 14.

¹⁵⁾ En gammel Landsbypræsts Ungdomsminder. Memoirer XLIV (Kbhvn. 1925), 33.

¹⁶⁾ Fra Hoffet og Byen. Breve til Joh. Bülow. Memoirer XIII (Kbhvn. 1906), 5, 90.

I Marineforeningens rækker

mødes

alle unge og gamle orlogsgæster —

baade fra kystflaaden, kystbefæstningen og
alle de andre maritime tjenestesteder.

Henvendelse: den lokale Marineforeningsafdeling
(der er 100 ialt) eller Hovedkontoret, Havnegade 55,
København K., tlf. PA 2886.

Fra Hovedbestyrelsen

Paa sendemandsmødet i Rønne den 24/5 blev der givet tilsagn om udsendelse til afdelingerne af den orientering om Dansk Søværn af i dag, som ved denne lejlighed blev givet til sendemændene. Imidlertid er der i juli nr. af *Tidsskrift for Søværnen* fremkommet en af KK S. S. Thstrup skrevet artikel »Træk af flaadens udvikling gennem 50 aar«, hvori der fremsættes en saglig redegørelse for Søværnets arbejdsvilkaar og muligheder for at løse disse under de mange skiftende forsvarsordninger gennem det sidste halve aarhundrede. Da hovedbestyrelsen mener, at den sidstnævnte artikel i fuldt maalt dækker orienteringen i Rønne, har man med tilladelse fra saavel *Søe-Liutenant-Selskabet* som tidsskriftets redaktør sendt denne artikel som et særtryk til alle M. F.s afdelinger, idet man tror herigennem at bringe tankevækkende stof ud til medlemmernes kreds med henblik paa den kommende forsvarsordnings-debat.

Paa hovedkontoret haves endnu et begrænset antal af dette særtryk, der, saa længe oplaget rækker, kan leveres til særlige interesserede for en pris af kr. 2,50 efter skriftlig anmodning herom.

Som sædvanlig har Marineforeningen udsat en præmieserie til Søværnets aarlige idrætsstævne, det var 1., 2., og 3. præmie i 1500 m løb, der i aar blev vundet af henholdsvis artillerimath J. Frederiksen fra artilleriskolen, Sjællands Odde (ASO), VP 438361 T. V. Nielsen, Lynæsfortet (LFT) og VP 396670 B. Larsen, Lynetten (LNT).

Marineforeningens Københavns afd. havde paa tilsvarende maade udsat en præmieserie i spydkast, der blev vundet af kadet TK J. O. Smith, søkadet F. N. Elmue og artillerimath V. Schönnemann.

Marineforeningens hovedbestyrelse afholder sit ordinære efteraarsmøde 7/11 paa MF.s hovedkontor.

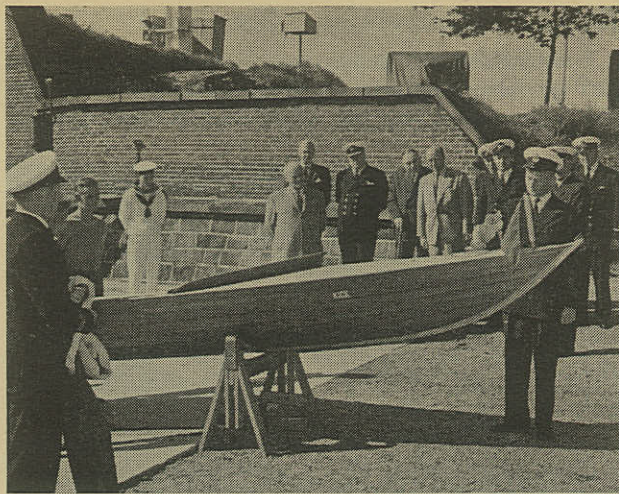
Da der i de senere aar har været stor efterspørgsel efter de askebægre, der hvert aar ved juletid forhandles paa Søværnets forskellige tjenestesteder, har Søværnets kontakt- og velfærds officer arrangeret det saaledes, at ogsaa Marineforeningens medlemmer kan købe disse smukke, af den kgl. Porcelainsfabrik fremstillede askebægre. Motivet er i aar orlogsflaget paa flagspil, indrammet af tovværk med et sløjfebaand med indskriften: SØVÆRNET JULEN 1959. Disse smukke graablaa askebægre, der er velegnede som gaver og præmier, koster 3 kr. pr. stk. + forsendelsesomkostninger. De kan bestilles gennem hovedkontoret, men af hensyn til fremstillingen skal bestillingerne være afgivet aldeles omgaaende.

Tilgang af nye medlemmer i juli kvartal 1959

Aarhus 2, Birkerød 3, Bogense 1, Bornholm 1, Esbjerg 1, Fredericia 1, Gentofte 1, Glostrup 3, Helsingør 4, Hillerød 2, Herning 3, Holbæk 2, Hørsholm 1, Kalundborg 6, Kerteminde 2, Kgs. Lyngby 4, København 5, Køge 5, Marstal 2, Nyborg 10, Morsø 2, Nykøbing Sj. 6, Næstved 5, Randers 4, Ringkøbing 1, Roskilde 1, Saxkøbing 2, Silkeborg 1, Skive 5, Slagelse 1, Thisted 1.

Ialt 88 medlemmer.

Samtidig er udmeldt 84 medl., altsaa i virkeligheden kun 4 nye medlemmer i eet kvartal — det er vist dog for lidt, der maa hænges mere i med agitationen.

Daab af kaproningsbaad til Søværnets kaserne

For midler, der af *Carlsbergs mindelegat for Brygger I. C. Jacobsen* var stillet til raadighed for *Marineforeningen* til brug ved velfærdsarbejdet for de vpl. orlogsgaster paa SKS, blev der efter ønske anskaffet en 4-aarers inrigger, der den 18/8 blev døbt KICK i overværelse af repræsentanter for Marineforeningens hovedbestyrelse og Carlsbergs mindelegat. Chefen for kasernen, KK G. Wolf, og hans befalingsmænd havde arrangeret en nydelig daabshandling, hvortil ogsaa MF.s tidligere næstformand, grosserer Chr. Bønnelycke var kommet til stede. Med fire raske orlogsgaster ved aarerne og en oversergent ved roret i den smukke kaproningsbaad blev der roet en runde ud for kasernehavnen.

Distriktsmøde i Storkøbenhavn

Under forsæde af MF.s formand, KD de Lichtenberg, afholdtes 15/10 distriktsmøde i Københavns afd.s marine-stue. Hertil var mødt *hovedkassereren* og O. Maegaard fra HB, samt repræsentanter for København, Gentofte, Glostrup-Taastrup, Kongens Lyngby, Damhusso og Søllerød. Mange praktiske sager og forslag blev debatteret og dette møde gav rigt udbytte for alle parter, ikke mindst fik HB.s repræsentanter gode impulser fra arbejdet ude i afd. Som i mange andre distrikter er et saadant møde af stor betydning for samarbejdet, og det kan kun anbefales til efterfølgelse, hvor det endnu ikke er prøvet.

GEORGE STAGES sejlads

Af stiftelsen *Georg Stages Minde's* beretning for 1958 fremgaar, at sejladsen med skoleskibet i fjor forløb uden større vanskeligheder, selv om den tvungne sejlads gennem de minestrøgne ruter stadig generer skibets bevægelsesfrihed. Efter besøg i en række danske havne var skibet i Kalmar og skulle efter den oprindelige plan have været til Skotland, men på grund af en forværring i den politiske situation i Det mellemste Østen blev denne tur aflyst, og skibet krydsede i stedet i Skagerak og besøgte bl. a. Kristiansand og Tønsberg. Togtet sluttede den 13. september, efter at skibet havde været udrustet i 144 dage. GEORG STAGE skal i år gennemgå 24 års klasseeftersyn.

Som bekendt yder mange af MF.s afdelinger paa forskellig maade tilskud til *Stiftelsen Georg Stages Minde*.

Kirkeskibsindvielse i Grønland

I forbindelse med gudstjenesten i Godthaab kirke den 12/7 overrakte formanden for Marineforeningens Godthaab afd., bagermester *Eckwald*, et kirkeskib til ophængning i

Afdelingsformanden overrækker kirkeskibet til provst *Balle*

kirken. Paa menighedens vegne modtog provst *Balle* det smukke skib, der er udført af en ung navigationselev i København, *Hans Georg Wendt Petersen*, en nevø af overstyrmand *Bantz* paa m/s HANS HEDTOFT. Det smukke kirkeskib er korrekt udført i alle detaljer. Det er skænket til Godthaab kirke som et minde om HANS HEDTOFTs forulykkede besætning og passagerer. Der er ligeledes afsløret mindeplader paa tre sømandsgrave paa kirkegaarden i Godthaab, og der er bestilt en fjerde mindeplade, det drejer sig om en tysk, en norsk og to danske grave.

Den 8/10 fyldte medlem af Marineforeningens hovedbestyrelse og formand for MF.s Holbæk afdeling, skibsbygmester *Anton Nielsen* 70 aar. Fra talrige sider, Søværnet, Skibstilsynet, Grønlands Handel og mange andre kunder samt venner, bysbørn og kolleger blev *Skibsbyggeren* hyl- det, ikke mindst ved den hyggelige aftenfest i Strandpar- ken, hvor bl. a. kommandør *de Lichtenberg* bragte ham en varm hilsen fra Marineforeningen og som gave fra hoved- bestyrelsen en bog om skibe.

Marineforeningens gode ven, orlogspræsten, pastor *Scheller-Nielsen* fyldte 25/9 60 aar. Hovedkassereren og fuldm. *O. Mægaard* bragte en hilsen fra Marineforeningen med en ganske særlig tak for pastor *Scheller-Nielsens* store hjælpsomhed og straalende ledelse, naar MF har omvis- ning i Holmens kirke paa jubilardagen.

Præsidenten for de samvirkende Forsvarsbroderselskaber, ingeniør *Oliver Sandberg*, der selv som gammel orlogsgast er medlem af Marineforeningen, har efterfulgt Hadsund afd.s æresmedlem, afdøde direktør *E. Boeck-Hansen* som formand for Danmarkssamfundet.

Oslo Orlogsforening begyndte 23/10 sin vintersæson med et medlemsmøde, hvori bl. a. den nyudnævnte norske kom- manderende admiral *Hostvedt* som gæst. Admiralen er or- dinært medlem af foreningen.

En søhelt mindes —

Efter flere aars restaureringsarbejde blev mindestuerne i Willemoes-gaarden i Assens indviet den 20/6 under stor højtidelighed og under medvirken af danske orlogsgaster i et landgangskompani fra den øvelsesdeling, som var gaaet i havn i Assens.

Marinedetachmentet fra kystjagerne WILLEMOES og HUITFELDT, depotskibet HJÆLPEREN og 8 MTB. marcherede lørdag emd. fra havnen til Willemoes' statue, hvor øvelsesdelingens chef, KK *E. Wolfhagen*, nedlagde en smuk krans. Marchen fortsattes gennem byen til Willemoes- gaarden, hvor Willemoes' sabel af kommandørkaptajnen, denne gang i sin egenskab af næstformand i Søofficers- Foreningen, blev overleveret — som laan — til Museums- foreningen ved dens formand, apoteker *Jens Strøberg*, der har været sjælen i arbejdet med at faa disse mindestuer bragt i stand. Mandskabet fra kystjageren WILLEMOES, der var delingens flagskib, medbragte som gave en silhuet af kystjageren, indfældet i et stykke træ fra lineskibet PRINS CHRISTIAN FREDERIK, om bord i hvilket pre- mierløjtnant *Peter Willemoes* fandt heltedøden den 22. marts 1808 — træplanken er fisket op ved Odden, hvor lineskibet sprang i luften.

Museumskomiteens formand, apoteker *J. Strøberg* mod- tager Willemoes' sabel af divisionschefen, KK *Wolfhagen*

Hele Assens by var paa benene i de bevægede dage; dette at se en afdeling orlogsgaster under vaaben rykke gennem den lille by, sker ikke hver dag, og her var det netop for at hylde mindet om byens tapre søn. Det storslaaede ar- rangement bød paa et righoldigt program: Udover selve indvielsesfesten, med tale bl. a. ogsaa af en af søheltens efterkommere, besøg paa mindestuerne, bal baade i skov- pavillon og paa hotel *Phonix* samt som afslutning illumina- tion af Willemoesgaarden og orlogsskibene. Om søndagen var der festgudstjeneste, koncert af militært musikkorps, fodboldkamp og igen to baller og illumination — det blev en fest, der længe vil mindes, kun skade, at den lokale marineforeningsafdeling var relativ passiv i hele dette ar- rangement.

Danmarks første Marinestue flyttet

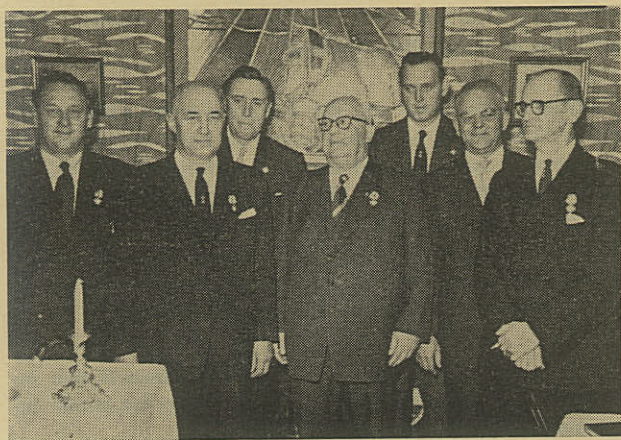
Marineforeningens Randers afdeling fejrede sit 40 aars jubilæum i forbindelse med marinestuens flytning

Tanken om en *Marinestue* som et samlingssted for de gamle orlogsgaster, der mødes i Marineforeningens mange afdelinger landet over, er fostret og for første gang ført ud i livet ved indretningen af Randers afd.s smukke og særprægede marinestue i »Gl. Toldbod«. Mange efterkommere er vokset frem side denne den første stues indvielse i 1927. Marinestuetanken er blevet en af vor forenings grundpiller og er med til at fremme sammenholdet og fællesskabet i omtrent 3/4 af vore afdelinger. Ideen er ført videre til vor svenske broderorganisation *Flottans Män*, der har flere saadanne *Marinstugar* og ogsaa inden for Norges Orlogsforbund sysles der med at føre tanken ud i livet.

Desværre maatte den karakteristiske »Gl. Toldbod« i Randers falde for den moderne tidsalders krav, men *Randers* afd. søgte og har i restaurant *Gudena* fundet et godt sted. Her er skabt smukke, særprægede interieurs i den gamle aand, og et nyt og godt hjemsted for en aktivt virkende Marineforeningsafdeling er bygget op her.

Det var kun naturligt at fejre afdelingens 40 aars jubilæum sammen med en saa skelsættende begivenhed som en nødtvungen udskiftning af afdelingens traditionsrige hjemsted gennem en lang aarrække, tilmed, naar det nye er smukt og godt og i nøje tilslutning til den fra *Randers* udgaaede, meget succesfulde idé.

Beklageligvis var afdelingens mangeaarige, energiske formand og nuværende æresmedlem, medlem af Marineforeningens hovedbestyrelse, *Chas. Mortensen* paa grund af meget alvorlig sygdom forhindret i at være til stede, men det var kun naturligt, at mange tanker paa denne mærkedag gik til den gamle formand, der paa saa mange maader har sat sit præg paa *Randers* afdelingens liv og virke.

Den jubilerende afd.s bestyrelse: fra v. *Villy Holm*, næstformanden, *Carl E. Ovesen*, *O. Albertsen*, afd.sformanden, *G. Fich*, kassereren, *Harry Pedersen*, sekretæren, *Schytte Hansen* og Marineforeningens formand, *KD de Lichtenberg*

120 deltagere var samlet i restaurant *Gudena* til jubilæums- og indvielsesfest den 3/10. Afdelingsformanden, overmaskinmester *Fich* bød velkommen og opridsede den gamle marinestues historie og baggrunden for dens flytning efter »Messemor« fru *Johanne Nielsens* død. Formanden gav dog udtryk for haabet om, at aanden fra den gamle marinestue ville følge med og præge den nye stue.

To tidligere bestyrelsesmedlemmer, maskinfabrikant *N. Wellø* og bogholder *Chr. Gersel* blev udnævnt til æresmedlemmer. Tre medlemmer, der ogsaa har været med fra den første begyndelse, blikkenslagermester *Chr. Schröder*, glarmester *Kaare Hougaard* og skibshandler *P. Lauritzen* modtog 40-aars tegnet, et medlem fik overrakt 25-aars tegnet, og 2 nye medlemmer, heriblandt flotillechefen for Det maritime Hjemmeværn i Randers, blev optaget under det smukke ritual, som *Randers* afd. ogsaa har præget.

Marineforeningens formand, *KD de Lichtenberg* bragte hilsen fra hovedbestyrelsen med et gammelt stik, et Islands-kort, som gave, og et medlem, maskinarbejder *Oluf Andersen* overrakte et smukt skindindbundet album med billeder fra den gamle marinestue.

Ved festmiddagen redegjorde afdelingsformanden for foreningens historie gennem de 40 aar, og fremhævede herunder især *Chas. Mortensens* indsats. *KD de Lichtenberg* talte om Marineforeningens betydning for forsvarsviljen og for kontakten med flaadens gamle traditioner. *Kyst* fra Aarhus afd. overbragte sin afdelings lykønskning med en pengegave til *Randers* afd.s understøttelsesfond og yderligere havde en række af talere ordet for at hylde den jubilerende forening.

Formanden oplæste derefter, medens medlemmerne rejste sig, en hilsen, han paa foreningens vegne havde sendt kongen. Der var indløbet svar, hvori æresformanden takkede hjerteligt for hilsenen, lykønskede med jubilæet og udtalte sine bedste ønsker for den nye marinestue.

Formanden bragte herefter en række medlemmer, der havde ydet en særlig indsats ved flytningen af marinestuen, en hjertelig tak, og foreningens baadsmand foretog en højtidelig udnævnelse af foreningens sekretær, frisørmester *Schytte Hansen* til »Ridder af det bøjede søm«, en udnævnelse, der blev hilst med jubel.

Saa sluttede formanden spisningen, og konditoriet blev ryddet for at give plads til »dans paa dækket«, medens de ikke-dansende samledes i marinestuen og drøftede gamle minder.

Ribe afdelingen fejrede 27/6 sit 40-aars jubilæum. Hovedbestyrelsen var ved denne lejlighed repræsenteret ved sit medlem, *Knud Schröder* fra Esbjerg, der var ledsaget af Esbjerg afd.s formand, fiskerikontrollør *Bohne*. Der var mange hilsener og lykønskninger, men iøvrigt mangler redaktionen nærmere oplysninger om festens forløb.

Det trækker stadig ud med afgørelsen om fregatten JYLLAND

Den gamle fregat, der nu har været underkastet en gennemgribende undersøgelse og vurdering, henligger stadig i *Flaadens leje*, hvor man omsider har fundet paa at overdække det gamle skibsskrog, noget, der burde være gjort for flere aar siden — i gamle dage blev der altid lagt tag over de oplagte skibe — maaske kunne en del af de sidste aars omsiggribende ødelæggelser derved i nogen grad være imødegaaet. Efter et halvt aars arbejde er de omhyggelige undersøgelser af fregattens tilstand nu tilendebragt.

Det vil koste flere millioner kroner at reparere fregatten *JYLLAND*, saa den kommer tilbage til sin oprindelige stand, og arbejdet vil strække sig over fire-fem aar.

Undersøgelserne har været ledet af Kronborg museets

konsulent paa det skibstekniske omraade, civilingenior *Knud E. Hansen*, København, som har udført arbejdet efter anmodning af Fællesudvalget for fregatten JYLLANDS bevarelse. Ingeniøren udtaler, at det har vist sig, at grundkonstruktionen er helt i orden, men alt, hvad der ligger over vandlinien, er i temmelig slet forfatning. Dykkerundersøgelser har fastslaaet, at kobberforhudningen paa bunden er intakt, og fregatten er ikke — som man havde frygtet — angrebet af orm. Der er saaledes et godt grundlag at bygge paa. Overbygningen maa derimod fornyes, og det vil efter et foreløbigt skøn koste flere millioner at genopføre fregatten, saa den faar samme udseende som da den blev bygget. Efter *Knud E. Hansens* opfattelse vil det vare fire-fem aar at gennemføre det betydelige arbejde.

Der ventes i løbet af efteraaret en nærmere redegørelse fra Fællesudvalget for fregattens bevarelse om de økonomiske muligheder for at genopføre JYLLAND og om dens endelige placering. Ebeltoft har ofte været nævnt som muligt hjemsted for fregatten, og forholdene her synes ogsaa særdeles velegnede, baade for istandsættelsen og et fremtidigt turistbesøg i den mest besøgte jyske by, i hvis havn fregatten vil kunne ligge godt i klart, friskt vand.

Marineforeningens jubilarstævne 1959

Som altid var der ogsaa dette aar stor interesse om Marineforeningens store jubilarstævne, der i aar var fastlagt til søndag den 30. august. Selv om 15-aars jubilarene fra 1944, hvor der ingen indkaldelser var, ganske manglede, havde alligevel henved 200 gamle gaster af alle aargange givet møde. Som altid medvirkede MF.s Kbh.s afd.s musikkorps og gjorde sit til, at den store mindedag fik et festligt præg.

Som særlige gæster var i aar mødt den norske orlogskaptein *Rolf Schreen*, medlem af Oslo Orlogsförening, som opholdt sig i København paa marinehistoriske studier. Som sædvanlig var der mødt repræsentanter fra FLOTTANS MÄN: fra Hälsingborg, avd.s ordförande, kapten *Bengt Claësen*, og fra Malmö, viceordförande, disponent *Torsten Tellenmark*.

Dagen blev indledt med parade for MF.s formand, derpaa hilste chefen for flaadestation København, *KD E. Groth*, paa de mange fremmødte, og efter en kort, stemningsfuld andagt ved vpl. teolog *Claus Harms* blev der lagt krans ved mindestenen for søværnets faldne. Efter fotografier marcherede den store kolonne til Søværnets kaserne, hvor vagtchefen bød velkommen — og saa blev der pebet til skafning.

I kasernens store spisesal herskede der en udmærket stemning, der blev sunget og talt, gamle minder og oplevelser blev udvekslet, og efter skafningen besøgte de mindere steder paa kasernen, i FYEN, ja, mange naaede helt op i den gamle mastekran, for herfra at nyde udsigten over Holmen, her, hvor de i de unge dage havde haft deres gang.

Som altid blev jubilarene med stor beredvillighed fra *Havnens Motorfærge*s side sejlet til Højbro, hvorfra der kun var en lille spadseretur til Orlogsmuseet. Museumslederen, kontorchef *Munthe af Morgenstjerne*, gennemgik her den interessante udstilling af de mange historiske minder fra den danske orlogslaade, en rundgang, der blev fulgt med største interesse.

Saa mødte musikorpset op igen, og med det i spidsen marcherede jubilarene først til mindeankeret ved Nyhavn, hvor Marineforeningens formand, *KD de Lichtenberg*, sammen med de norske og svenske gæster nedlagde smukke kranser, hvorefter musikken spillede »Vift stolt paa Codans bølge«. Marchen fortsattes herfra — stadig med musik — til M/S SCT. IBB, der laa ved Havnegadekajen, og da alle var vel om bord, stod det fikse lille motorskib ud paa Sundet, medens de gamle gaster indtog middagen i de forskellige saloner. Ogsaa her herskede der den bedste stemning, paa denne jubilæumssejltur; det var noget, der tiltalte de mange deltagere. I Hälsingborg blev der aflagt et kort besøg i FLOTTANS MÄNs marinstuga, og saa gik sejlskibet hjemover, medens kaffen blev serveret og man rigtig fik sludret med de gamle kammerater.

Ved landstigningen i København stak de gamle orlogsgaster paa næven og takkede MF.s formand og landssekretæren, fuldmægtig *Honnens de Lichtenberg* og hans mange hjælpere for en dejlig og minderig jubilarfest.

Fra Søværnet

Søkort-Arkivet har nu virket til gavn for søfarten i 175 aar, idet *Det kongelige danske Søkaart-Archiv* blev oprettet ved kgl. resolution af 22. oktober 1784. Initiativet til oprettelsen blev taget af premierlieutenant *Poul de Løvenørn*, der under tjeneste i den franske marine havde faaet baade teoretisk og praktisk kendskab til søopmaaling, og som fremsatte forslag om at oprette en dansk institution svarende til den franske *Depot des Cartes de la Marine*. Oprindeligt fremstillede Søkort-Arkivet kun — delvis fortrolige — kort til brug for flaadens, men i 1826 ændredes reglerne til, at søkortene skulle være til brug for alle søfarende. Søkort-Arkivet har bestandigt fulgt med udviklingen, og med den stigende tekniske udvikling, saavel inden for søopmaaling som ved kortfremstillingen, er de danske søkort af i dag af meget høj standard.

Firmaet Chr. Løgstrup, der for nylig købte statsisbryderen VALDEMAR til ophugning, har hos forsvarsministeriet købt to danske torpedobaade. Det drejer sig om HAMMER og HOLM, der vil blive bugseret til Randers i midten af denne maaned for at blive ophugget. De to torpedobaade er bygget i 1950 og ligger for øjeblikket paa Holmen i København. Der er dog tale om, at gamle VALDEMAR skal videresælges til U.S.A. som kuriosum.

Orlogsværftet har søsat Fyr- og Vagervæsenets nye inspektionsskib LØVENØRN, som skal afløse det gamle inspektionsskib af samme navn.

Den nye LØVENØRN er indrettet til at løse specielle opgaver i forbindelse med dagafmærkningen, f. eks. afmærkning af vrage. LØVENØRN kan medføre 4 lystønder eller 60 vagere, og desuden er det bygget saaledes, at det ved isvanskeligheder kan deltage i inddragningen af lysbøjer. Skibet, der er 46 meter langt, er paa ca. 542 tons. Det ventes færdigt i begyndelsen af det nye aar.

Som noget ganske nyt i Fyr- og Vagervæsenets skibe udstyres LØVENØRN med Kamewa-skrue, som kan omstyres direkte fra broen. Dette vil betyde stor lettelse ved navigeringen under vanskelige forhold, f. eks. i isfyldte farvande.

Det bliver det 4. skib, der er opkaldt efter Fyr- og Vager-

væsenets grundlægger, admiral *Poul de Løvenørn*, den første var en kutter, nr. 2 et dampskib, efter 1910 inspektions-skibet ABSALON, senere Limfjordspaketten MATHILTE og nu kreaturmotorskibet VARNÆS. Nr. 3 var ligeledes et dampskib, bygget paa Orlogsværftet, der fornylig endte sine dage paa Petersen og Albecks ophugningsværft.

Nyt fra

DET MARITIME HJEMMEVÆRN

Det maritime Hjemmeværn i Randers arrangerede i weekenden 13—14/6 »aaben kahyt« om bord paa sin kutter, DMH 66, ved Sønderbro-kajen. Som led i hjemmeværnets jubilæums-arrangementer inviteredes interesserede til at se den nyindrettede kutter over og under dæk.

I udstillingen paa Skovbakken viste »det vaade« hjemmeværn sammen med kvindelige marinere en arbejdende kommando- og radiostation, der gennemfører en realistisk øvelse i maritim kampinformations-tjeneste.

Under øvelsen FRESH WATER udførte DMH kutter 59 — under ledelse af DF *A. Birchholdt* — mangeaarigt medlem af Marineforeningen — fra HJF 323, København S. — en retningsdaad ca. en halv sømil N for Dragør havn. Vindstyrken var 5—6, da man blev opmærksom paa en kæntret sejljolle. DMH 59 sejlede derud, fik føreren, mast og sejl om bord, hvorefter de tog baaden paa slæb.

Nær land tog DMH-kutteren bunden med hælen, men kom fri ved egen hjælp. Efter at mand og grej var afleveret i land, indgik DMH-kutteren atter i øvelsen.

Hjemmeværnsflotilleinspektøren, kommandør *Jegstrup*, har over for divisionsføreren og mandskabet udtalt sin anerkendelse af det gode sømandsskab.

Sundflotillerne i Det maritime Hjemmeværn har 26—27/9 i Lindhamn deltaget i den aarlige konkurrence med Sjövärmsskårens flotiller ved den svenske Øresundskyst. Ystad blev nr. 1 med Malmøs 2 hold paa 2. og 3.-pladsen. Bedste danske hold (nr. 4) var HJF 322, Københavns havn, der stod lige med HJF 324, Køge.

Sommeren skabte ogsaa en livlig virksomhed inden for D. M. H.

Paa Slipshavn var befalingsmandsskolens forskellige kurser i fuld gang, flere flotiller har faaet nye fartøjer, og to har været paa togt til Norge til konkurrencer med det norske heimeværn. De københavnske HJF har haft en øvelses-gruppe paa 3 fartøjer paa togt til Limfjorden, ligesom der som sædvanligt var afgivet ledsagefartøjer til sejlørskolernes øvelsestogt i de danske farvande.

Kolding divisionen har atter indlagt sig berømmelse, denne gang ved med fuld oppakning at marchere de 100 km til Slipshavn ved Nyborg for afhentning af et nyt fartøj.

D. M. H. har ligeledes deltaget i »Forsvarsdagen« arrangementer i København og i Hjemmeværnets landsskydek-konkurrence.

Den store flid og interesse, som de mange gaster udviser, er et godt eksempel for de mange, der endnu gaar og betænker sig paa at slutte op i D. M. H.s rækker. —

Nu har I tænkt længe nok — nu er det tid til handling!

I vil træffe mange gamle orlogsgaster og mange gode Marineforeningskammerater indenfor *det maritime Hjemmeværn* — men der er plads til og brug for mange flere.

FH 323.

Fra Hav og Havn

I 1959 er det 100 aar siden at Gammelholm overgik fra marinen til Københavns kommune.

Godt et halvt hundrede søulke med tjære og saltvand i aarene har været samlet i St. Malo i Frankrig til den 14. kongres for Kap Horn-skipperne for at synge viserne fra de gode gamle dage og mindes de tider, da mænd endnu var mænd, og skibe endnu med alle sejl skærpet skar gennem bølgerne. Mange af skipperne er ranke veteraner paa 80 og derover, der er stolte af at lade deres hvide skæg vaje i vinden. Adgang til kongressen har kun skipperne, der har styret sejlskibe rundt om Kap Horn. Kongressen aabnedes med en gudstjeneste, som til ære for de gamle pirater blev holdt under aaben himmel. Kongressens højdepunkt var den højtidelige navngivning af en gade til ære for forfatteren *Roger Verceel*, hvis historier om sejlskibe og hylende storme ikke mindst værdsattes af dette publikum. Næste aars kongres skal holdes i Hamborg eller Bremen.

Berl. Tid.

Bornholms Værn agter at oprette et tambourkorps efter mønster fra det musikkorps, som i 1684 ledsagede det marineregiment, der opførte fæstningsværkerne paa Christiansø. Korpsset skal trække op ved hovedvagten i Rønne paa nationale festdage og iøvrigt assistere ved byfester paa Bornholm. Det vil faa mindelser af det gamle korps' farvestraalende uniformer, nemlig søgrønne hjelme og remtøj, og eksercitsen, som korpsset grundigt skal instrueres i, bliver ogsaa fra 1700. Bornholms Værns fodfolk bærer i dag et orlogsskib for fulde sejl som regimentsmærke paa uniformen som minde om, at afdelingen nedstammer fra det gamle marineregiment.

Efterhaanden som de moderne tekniske hjælpemidler rykker frem, forsvinder de gamle lodstaarne, hvorfra lodserne tidligere holdt udgik. Der er nu kun to tilbage i Danmark, de andre er revet ned. Det ene findes i Dragør, det andet i Jylland.

Turen til nedrivning er nu kommet til Dragør. Men i den gamle skipperby er der kredse, der vil forsøge at bevare lodstaarnet. En indsamling er sat i gang, og der er allerede indsamlet 3—4000 kr. Fra lodsvæsenets side har man stillet sig meget forstaaende.

Amagerbladet.

Ifølge »Flensburger Tageblatt« skal den nye tyske flaaedebase, der for tiden opføres ved munden af Slien, staa færdig ved 1962, men allerede inden da vil der være anløbspladser til raadighed for flaaeenheder. Der skal bygges kaserner til et par tusind mand. De samlede omkostninger ved anlægget anslaaes til 450 mill. d-mark (ca. 700 mill. kr.) Desuden skal de bestaaende flaaehavne i Mørvig ved Flensborg, i Kiel, Grossenbrode og Neustadt udbygges for 350 mill. d-mark (550 mill. kr.)

En 23-aarig norsk sømand har i Oslo faaet en betinget dom paa 90 dages fængsel for et sjældent tyveri. Sømanden blev undervejs fra Bombay til Melbourne saa tørstig, at han stjal fire kompasser og drak spritten sammen med en kammerat.

Politiken.

Forenings- Meddelelser

Godthaab afd.s medlemmer var Sct. Hansaften inviteret til festlig sammenkomst af chefen for Søværnets opmaalingsshold, der for tiden ligger i lejr i Godthaab; det blev en meget vellykket og fornøjelig aften.

Esbjerg afd. afholdt søndag 28/6 en vellykket eftermiddagsudflugt med god tilslutning. Turen gik til Foldingbro, hvor afd. var vært ved en kop kaffe, herfra gennem Sønderjylland til Jels sø og videre til Mikkelsborg kro, hvor man smed krogen for at klare aftenskaftning. Saa var der dans paa dækket, og alle naaede hjemlig havn ved midnatstide.

Gilleleje afd. afholdt 11/7 sin aarlige sommerudflugt. Turen gik til Mindelunden i Ryparken og videre til Kastrup lufthavn, hvorefter aftensmaden blev indtaget i Dragør, hvor der spistes i det grønne, og paa hjemturen blev der lejlighed til en lille dans.

Roskilde afd. deltog 21/7 i en keglespils-turnering i Lindenberg kro, arrangeret af Roskildes samvirkende soldaterforeninger; der var tillige arrangeret skiveskydning med luftbøsse — resultaterne har vi desværre ikke hørt noget om.

Godthaab afd. holdt under det britiske H.M.S. BER-MUDAs besøg i Godthaab fodboldkampe, danse-mik, udflugter, film og anden underholdning, alt var stor succes — kun hændte det meget sørgelige, at to af mandskabet druknede paa besøgets sidste dag under sejlads i en sejldugsjolle.

Den 25—26/7 havde Rungsted havn besøg af Hørsholm kommunes adoptivskib, MTB FLYVEFISKEN, der blev modtaget af repræsentanter for kommunalbestyrelsen med borgmester *Esbensen* i spidsen, bestyrelsen for Marineforeningens Hørsholm-Rungsted afd., repræsentanter for det lokale, maritime hjemmevern, havnebestyrelsen samt *O. Maegaard* fra Marineforeningens hovedbestyrelse.

I chefen, søløjtnant *P. Gardes*, lukaf bød borgmesteren FLYVEFISKEN og dens besætning velkommen til Rungsted. Ved den efterfølgende souper i marinestuen paa hotel Bakkehave takkede chefen for den venlige modtagelse og overrakte borgmesteren en meget smuk skibsklokke til op-hængning paa Hørsholm raadhus, ligesom Marineforenin-

Marineforeningens Glas

Salget af disse smukke glas giver fortsat en indtægt til *Marineforeningens Admiral Carstensen's Fond* — støt denne ved køb af glassene; de er vel-egnede som præmier eller gaver. Prisen er:

- Kr. 7,50 for øl- og whiskyglas,
- Kr. 4,50 for portvinsglas og
- Kr. 4,00 for snapseglas.

**Det er en nydelse at drikke af
Marineforeningens glas**

gen modtog en torpedospids til marinestuens udsmykning.

I souperen deltog — foruden ovennævnte — 12 medlemmer af besætningen. Der blev talt af borgmesteren, vice-borgmester *Sv. Jørgensen*, *O. Maegaard*, en af gasterne m. fl. Derefter var der dans paa dækket, og de fleste fik lejlighed til at se solen staa op, inden de kom til køjs.

Om søndagen benyttede flere hundrede mennesker lejli-gheden til at bese den smukke motortorpedobaad, der om aftenen lyste op i havnen, illumineret fra for til agter.

Der er senere fra chefen indgaaet en takkeskrivelse, hvori han paa besætningens og egne vegne takker for straalende gæstfrihed under de to dages ophold i Rungsted havn.

O. M.

Roskilde afd. havde arrangeret en straalende og storstilet fregatskydning den 2/8, og i Roskilde gaar det til paa den helt rigtige maade, det er derfra, ideen om fregatskydningen kommer, og den dyrkes nu i næsten alle vore afdelinger.

Helsingør afd. afholdt 13/8 »Mannetur« til Lappegrund fyrskib. Tilslutningen var overvældende, ca. 50 gamle »basser« var mødt op med »madpakker i snor«, og inden man naaede hjem, var der mange stjerner paa himlen, og humøret var højt; det havde været en ovenud herlig aften, og til slut sendes herigennem en hjertelig tak til fyrskibets mandskab for den hyggelige aften.

Glostrup/Taastrup indledte 2. halvjaar med en skovtur med damer den 15/8 paa Øresunds vilde vover.

Aarhus afd. var 22/8 paa en vellykket udflugt til cementfabrikken »Dania« ved Mariager, hvor cementens fremstilling blev forklaret og forevist under kyndig vejledning, og rundgangen sluttede i virksomhedens repræsentationslokaler til et nydeligt arrangement, og dagen sluttede med kaffe og dans i »Kahytten«.

Københavns afd. var 23/8 paa familieskovtur til Søværnets nye eksercerskole i Auderød ved Frederiksværk. Musik-korpset deltog i udflugten, og hele det nye og moderne skoleetablisement blev beset med stor interesse af alle deltagere.

Glostrup/Taastrup afholdt 3/9 en »Tordenskiold-aften«, hvor MF.s landssekretær, fuldm. *Honnens de Lichtenberg* holdt et meget interessant og fornøjeligt foredrag om vor store søhelt, understøttet med lysbilleder og tonebaands-optagelser fra mindstensafsløringen i Tyskland.

Aarhus og Aalborg afdelingerne var repræsenteret ved Flottans Måns fest i Göteborg den 5/9 i underofficersmessen paa Göteborgs orlogsstation henholdsvis ved afdelingsfor-manden *Villy Kyst* med frue og sekretæren, *Victor Lassen* fra Aarhus og medlem af hovedbestyrelsen *Arne Sørensen* og frue fra Aalborg. Efter at Göteborg afd.s ordførende, *Hermann Lilja*, havde budt et hjerteligt velkommen, talte Aarhus afd.s formand, som takkede for indbydelsen i haabet om, at den kontakt, som var sluttet, maatte fortsætte til gavn for samarbejdet mellem vore afdelinger, og over-rakte derefter et billede med motiv fra Aarhus havn samt til *Herman Lilja* personlig Marineforeningens smukke em-blem, som han var meget glad over at modtage.

Endvidere talte *Arne Sørensen* fra Aalborg, der ogsaa gav

Paa navigationsskolen spørges den unge vordende styr-mand af eksaminator:

— Og ved De saa tilfældigt, hvad tidevandet afhænger af, unge mand?

Svaret lyder: — Det afhænger — — dels af tiden og dels — øh — af vandet.

Dansk Havneblad.

udtryk for det gode samarbejde mellem Göteborg og Aalborg. Aftenen sluttede med dans paa dækket til ud paa de smaa timer, og da danskerne om søndagen atter drog mod Jylland, var det med gode minder om hyggeligt samvær med vore svenske kammerater.

Kongens Lyngby afd. drog 9/9 med familie og venner ud paa det straalende Øresund, en heldagstur med musik, dans og forskellig underholdning.

Københavns afd. indledte sæsonen med en sammenkomst med damer med forskellig underholdning, quiz, lotteri m. m. og til slut naturligvis dans paa dækket.

Aarhus havde til 16/9 arrangeret et besøg paa det store koksværk med paafølgende filmforevisning og kaffe paa Marinekasernen, men arrangementet maatte beklageligvis aflyses p. g. af manglende tilslutning og tilmelding i rette tid. Det er kedeligt for en flittigt arbejdende bestyrelse og alle de mange, der er blevet ulejliget ved arrangementets tilrettelæggelse — dette er værd at tænke over for medlemmerne.

Odense afd. drog 19/9 paa udflugt med paarørende til Fangel kro. Inden fællesspisningen blev der spillet en »pot kegler«, og bagefter var der dans paa dækket. Bus og kegler var for kassererens regning, fortæringen maatte hver især klare.

Kongens Lyngby indledte vinterhalvaarets sammenkomster med en filmaften 23/9 i Marinestuen paa »Lottenborg«.

Nykøbing Sj. og Odsherred havde til afveksling fra sin mangeaarige, traditionelle fugleskydning, hvis berømmelse gik viden om inden for MF, arrangeret fregatskydning, hvilket vil blive optaget som ny tradition (Roskilde glæder sig —). Skydningen fandt sted paa torpedostationen *Kongsøre*, og stationschefen, OK *Ralf Andersen*, der i fjor blev afd.s sidste fuglekonge, blev nu afløst af den første fregatkaptajn, bager *Ebbe Larsen* fra Rørvig ved skud fra mekaniker *Ole Hansen* fra *Kongsøre*.

Københavns afd. afholdt 3/10 et stort gaase-, flæske- og andespil, efter spillet var der bal til kl. 2400.

Roskilde afd. indledte 7/10 sin vintersæson med en skafning i Marinekahytten med jævn god tilslutning.

Kongens Lyngby afd. havde 14/10 faaet lov til at aflægge et besøg pa det nye hydro- og aerodynamiske laboratorium i Lundtofte, hvis arbejde er af saa stor betydning for skibsværftsindustrien, Efter besøget var der kammeratligt samvær i Marinestuen i »Lottenborg«.

Aarhus afd. havde 15/10 *Manneaften* i »Kahytten«, hvor flotillechef *Ludvigsen* fra Det maritime Hjemmeværn fortalte om sin deltagelse i og oplevelser fra den 2. verdenskrig.

Søllerød afd. havde 27/8 14 aars stiftelsesfest, det foregik med sejlads fra Holte til Fiskebæk, hvor den medbragte mad blev fortæret, derefter dans og underholdning. I programmet læses: Vort traditionelle »orkester« CHARLES sørger for musikken. Det er logisk, at damerne selvfølgelig var med.

Gentofte afholdt 7/10 sin traditionelle pakkefest til fordel for iklædning af en GEORG STAGE-dreng. Afd. var vært ved skafningen, men andre drikkevarer end kaffen maatte deltagerne selv betale.

Damhusso afd. afholdt 6/10 hyggeaften. Efter skafningen causerede forfatteren *Carl Østen* over den gode gamle krydser VALKYRIEN og viste en række lysbilleder fra VALKYRIENs mange og lange togter. Det var en interessant

aften og mange gamle gaster nikkede genkendende til billederne af befalingsmændene og kammeraterne fra de gamle tider.

Afd. har mødested i sin Marinestue i Islev klubs selskabslokaler, Slotsherrens Have 10. (ved Islev bio).

Marineforeningens Skyttelav, København, fejrede som sædvanlig 21/10 sin fødselsdagsfest for medlemmerne med damer. Bl. a. deltog ogsaa MF.s formand, KD *de Lichtenberg* med frue i festen. Efter middagen var der forskellig underholdning.

Vordingborg afd.s præmiebæger til septemberholdet 1959 paa Søværnets mathskole er tildelt teleradio-math *V. H. L. Kjær*, der havde bestaaet prøverne med karakteren *ug*.

Frederiksberg afd. afholdt torskegilde 28/10. Som sædvanlig blev flaget hejst af en vpl. orlogsgast. Baade MF.s nuværende og tidligere formand, kommandørerne *de Lichtenberg* og *Ipsen* samt KD *Greve* deltog.

— Marineforeningens Kalender —

- 9/11 *Aarhus* afd. Andespil i »Kahytten« for medlemmer med husstand.
- 12/11 *Glostrup-Taastrup* medlemsaften — kuns for basserne — med muntre og fornøjelige film.
- 14/11 *Randers* afd. Pakkefest i den nye Marinestue kl. 1930.
- 14/11 *Kongens Lyngby* afd. Andespil.
- 19/11 *Brønderslev* afd. Kammeratskabsaften kl. 2000.
- 19/11 *Aarhus* afd. Aarlig sammenkomst paa Marinekasernen med uddeling af afd.s sølvbæger til en vpl. orlogsgast.
- 2/12 *Roskilde* afd. Mødeaften.
- 2/12 *Gentofte* afd. Andespil med damer.
- 5/12 *Glostrup-Taastrup* afd. indbyder damerne til en fornøjelig fest før juletravlheden.
- 8/12 *Odense* afd. Gule ærter paa »Trafikken«.
- 10/12 *Kongens Lyngby* afd. Medlemsmøde.
- 17/12 *Brønderslev* afd. Kammeratskabsaften kl. 2000.
- 27/12 *Randers* afd. Juletræsfejt i samarbejde med Maskinmestrenes Forening for medlemmer med husstand. Skydepavillonen kl. 1800.
- 29/12 *Roskilde* afd. Juletræsfejt.
- 30/12 *Aarhus* afd. Julefest paa Hotel Royal. Nærmere meddelelse udsendes.
- 1960
- 6/1 *Gentofte* afd. Foredrag D.F.D.S.
- 6/1 *Roskilde* afd. Mødeaften.
- 7/1 *Glostrup-Taastrup* afd. Torskegilde med foredrag og dejlige lysbilleder fra Afrika.
- 9/1 *Ringkøbing* afd. Nytaarsfest i Haandværkerforeningen.
- 9/1 *Kongens Lyngby* afd. Torskespisning.
- 3/2 *Gentofte* afd. Generalforsamling.
- 3/2 *Roskilde* afd. Generalforsamling.
- 4/2 *Kongens Lyngby* afd. Generalforsamling.
- 8/2 *Randers* afd. Generalforsamling kl. 1800 i Marinestuen, hvor der sluttes med torskespisning.

Roskilde afd. har medlemsmøde den første onsdag i hver maaned aaret rundt — i sommermaanederne mødes i *Hotel Prinsens* have kl. 1900 til keglespil.

Odense afd. afholder spilleaften den fjerde tirsdag i hver maaned kl. 1900 paa »Trafikken«.

Randers afd.s skyttelav skyder den første fredag i hver maaned kl. 1900 paa Haandværkerforeningens skydebaner.

Marineforeningen gratulerer

- 24/8 Smedemester *A. Møllerup Langg*, Randers. 50 aar.
 21/9 Svendborg: Skibsfører *C. A. Christensen*, afdelingens mangeaarige tidl. formand. 75 aar.
 24/9 Frisørmester *Schytte Hansen*, sekretær i Randers afd. 50 aar.
 3/10 Kongens Lyngby: *Sofus Petersen*, Klampenborg. 65 aar.
 4/10 Kongens Lyngby: *Chr. Arpe*, Lyngby. 60 aar.
 13/10 Hals: Lodsformand *P. Willemoes Nielsen*, afdelingsformand. 60 aar.
 15/10 Glostrup-Taastrup: Gartner *Henry Larsen*, Greve pr. Taastrup, 55 aar.
 28/10 fejrer møbelpolstrer *Anker Sørensen*, Randers afd.s flagbærer og meget aktiv gast i Det maritime Hjemmeværn, sølvbryllup.
 29/10 Skibsfører *E. Østrup Olsen*, æresmedlem af MF.s København afdeling. 60 aar.
 2/11 Aarhus: Skræddermester *Joss Posin*. 50 aar.
 21/11 Glostrup-Taastrup: Fotograf *H. Buchwald*, Glostrup. 40 aar.
 21/11 Holbæk: Vagtmester *Viggo Andersen*, 70 aar.
 11/12 Aarhus: Kæmner *Søren Thomsen*, Hjørtshøj. 50 aar.
 13/12 Glostrup-Taastrup: Amtsvejmand *Johs. Brandt*, Glostrup. 55 aar.
 17/12 Glostrup-Taastrup: Politiassistent *U. D. Sejshede*, Valby. 50 aar.
 20/12 Holbæk: Maskinmester *Ludvig Møller*, Holbæk. 65 aar.
 22/12 Holbæk: Grosserer *Vigo Skovgaard*, Holbæk. 65 aar.
 16/1 fylder æresmedlem i Glostrup-Taastrup afd., journalist *A. Nielsen* 92 aar. Trods sin høje alder deltager han trofast i afd.s arrangementer, senest i sejlturen paa Øresund, mon ikke MF.s ældste aktive medlem — han sendes en særlig lykønskning fra kammeraterne i Glostrup-Taastrup.
 30/1 Glostrup-Taastrup: Tjener *E. R. Riisgaard*. Glostrup. 60 aar.

Chefen for Bornholms Marinestrik, kommandørkaptajn *RE C. Hassager Christiansen*, der er formand for Marineforeningens Bornholm afd., er 4. okt. 1959 udnævnt til Ridder af Dannebrog.

26/10 fyldte Marineforeningens gode ven, forfatteren, bibliotekar *Carl Dumreicher* 80 aar. Som gammel orlogsgast har han skabt mange af de bedste sange i Marineforeningens sangbog om dansk orlogsliv.

Randers afd.s medlem, tømrermester *Bernhardt Vandbæk* er afgaaet ved døden 1/7 kun 55 aar gammel.

Aarhus afd.s æresmedlem, pens. mekaniker *M. Rasmussen*, døde 19/7, 92 aar gl. Som medlem i Aarhus gennem en lang aarrække udviste han en enestaaende interesse for vort arbejde, han svigtede aldrig, naar der kaldtes til samling, og gennem mange aar var han en af afd.s sendemænd. I 1946 blev han udnævnt til æresmedlem, og han var ligeledes æresmedlem af skyttelavet.

Randers afd.s medlem, arbejdsmand *Marius Byrgesen*, Laurbjerg, døde 5/8 63 aar gammel, han havde i sin ungdom sejlet til søs i nogle aar.

Stubbekøbing afd.s medlem, skibsfører og færgeejjer søjtnant *RE L. J. Nielsen*, døde 7/8, netop som hans færgerute mellem Ballebro og Nordals blev aabnet. Et trofast medlem, en god kammerat er gaaet bort.

Vordingborg afd.s medlem — et af de ældste — lokomotivfører *Leth Nielsen* blev begravet 4/9. Afd.s flag sænkedes over graven, hvor afd.sformanden bragte en tak for godt kammeratskab.

Ringkøbing mistede 6/9 et af sine gode trofaste medlemmer ved lods og opsynsmand ved redningsstationen i Hvide sande, *Thomas Fjords* død. En god kammerat, en djærv og munter mand med hjertet paa det rette sted er gaaet bort og vil blive savnet af mange, baade nær og fjern.

ÆRET VÆRE DERES MINDE

Bog anmeldelser

Chefen for U.S. submarine NAUTILUS har i »Med NAUTILUS under Nordpolen« fortalt om atomubaadens berømte togt, en meget interessant og spændende beretning; man friste til at sige, at det er en supermoderniseret udgave af gamle Jules Vernes berømte og fantasifulde bog om undervandssejlad. En bedre maritim korrekturlæsning var dog ønskelig for denne ellers saa udmærkede bog. (Grafisk Forlag).

Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg har udsendt sin aarbog. Adjunkt *Barfod* fortæller om Ebeltofts skibsfart paa Chr. IV.s tid, *Henning Henningsen* om *Møllers* gamle træskibsværft i Faaborg, ligesom DANMARKS-ekspeditionen i 1906—08 og et saa interessant emne som Helleristnings-

HEMPEL's skibsfarver er søstærke...

baaden som symbolsk fartøj, og bonde og fisker bliver sagligt behandlet. Der er som altid rigt udbytte at hente i denne lodige aarbog.

Peter Freuchen naaede lige inden sin død at afslutte bogen om *De syv Have*, en levende og meget interessant bog om næsten alt, hvad der har forbindelse med havene, det være sig strøm, vind, dyreliv, skibsfart, jagt, fiskeri, opdagelsesrejser, krige o. m. m. Man forbavses under læsningen stadig over forfatterens store viden om havene og glæder sig over den friske og saglige maade, hvorpaa stoffet lægges op for læserne. (Gyldendal. Kr. 42 uindb.).

Kontreadmiral *Briand de Crèvecour* har specialiseret sig i skildringer af vore berømte søkrigere. I aar møder admiralen med en fængslende og højt interessant bog om *Herluf Trolle*, kongens admiral og Herlufholms skoles stifter, en sømilitær foregangsmand, en ædel skikkelse i vort lands historie, men bogen rummer ogsaa en samlet skildring af *Den nordiske syvaarskrig*. Det er en bog, der har bud til mange kredse, herloviaanere, søhistorisk interesserede og saa alle de mange gamle gaster, der har sejlet med kystforsvarsskibet *HERLUF TROLLE*. (Reitzels Forlag. Kr. 16,75 hft.).

Som altid møder *VIKINGENS* forlag i meget god tid med aarets *JUL PAA HAVET*, men naar man ved, med hvilken glæde og interesse dette smukke og rigt illustrerede julehæfte modtages af søens folk ude i den store verden, saa maa hæftet ogsaa komme i saa god tid, at det kan naa at finde plads i julepakken til dem derude. De mange smukke reproduktioner, de forskellige, meget afvekslende artikler, alt er stof, der vil glæde mange unge og gamle baade til søs og til lands, og det er udvalgt med omhu af en redaktion, der kender og forstaar sin læsekreds. Kr. 4,75.

SØENS VERDEN er titlen paa et nyt og smukt søfartstidsskrift, som netop har set dagens lys. Et rigt og afvekslende stof, smukke farveillustrationer og en erfaren og dygtig skribent som redaktør, der ovenikøbet selv er sømand — alt det lover godt for dette smukke tidsskrifts fremtid. (Ejner Munksgaards Forlag).

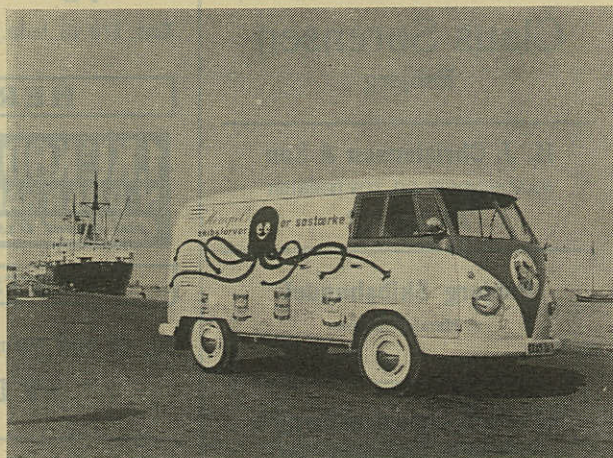
Forfatteren *F. Holm-Petersen* har i sin bog »Spøgelses-skibe og Søelefanter« berettet om sin rejse til Falklandsøerne, hvor han besøgte de gamle storsejleres kirkegaard. Utallige sejlskibe er endt som vrage paa disse smaa øer fjernt i Atlanterhavet, ja, mange steder staar de endnu som rustne og forvredne gamle skibsskrog. Forfatteren har besøgt øerne med et dansk motorskib, og han giver en levende skildring af al den skibshistorie, han her møder, og som

han, der har sit eget private søfartsmuseum i Troense, der vel er værd at besøge, paa en levende maade har forstaaet at gengive. (Skandinavisk Bogforlag).

Ved retten i Esbjerg var rejst tiltale mod en bilejer, der havde overtraadt et forbud mod at køre paa strandbreden ved Fanø Vesterhavsbad. Bilejeren henviste til, at sagen i hvert fald maatte komme ind under søloven, da bilen var kørt i havstokken og derfor maatte betragtes som et søgaaende fartøj.

Nu er der faldet dom i sagen. Bilisten blev idømt 40 kr. i bøde — og for overtrædelse af færdselsloven. Dommeren kunne ikke anerkende bilen som søgaaende fartøj, da den ikke havde haft reglementeret lanterneføring.

Information.

I de sidste aar har informationsafdelingen hos *J. C. Hempe's Skibsfarve-Fabrik A/S* fra sømandsskoler, navigations-skoler, sømandshjem, fiskeriskoler og sejlkubber faaet flere og flere henvendelser om forevisning af film.

For ogsaa paa dette omraade at kunne yde den bedste service har firmaet nu anskaffet en film- og informationsbus, hvori hele forevisningsudstyret er samlet, saaledes at man let og hurtigt kan imødekomme ønskerne om filmforevisning, der selvfølgelig er en gratis service fra firmaets side.

Henvendelse direkte pr. telefon (0154) Minerva 3842 direkte til fabrikkens kontor eller gennem MF's hovedkontor.

AALBORG

BERG KNUDSEN'S

SLAGTERFORRETNING
SKIBSPROVIANTERING

Korsgade 28 — Telefon 2592 — Aalborg

Aalborg Sømandshjem

Hyggelige restaurationslokaler og god mad

Teglgaardshaven . Tlf. 1986

Nymonterede værelser med rindende vand

AARHUS

Aarhus „Artol“ Renseri

Telf. 3 00 30

VILLY KYST GLARMESTER

TELEFON 6 96 96

Tordenskjoldsgade 3 — Aarhus

Aargang 8968/1928

AARHUS MASKINFABRIK

Telf. 3 67 44

Kraner — gravemaskiner og
transportanlæg

— det minder om sejldugsbroerne paa de gamle undervandsbaade.

A/S AARHUS FLYDEDOK

og MASKINKOMPAGNI

Tlf. 3 40 00

BORNHOLM**Skibsproviertering**

John Hintzes enke - Rønne

Alfred Th. HaagensenJUVELER, GULDSMED & GRAVØR
St. Torv 8 - Telf. 270

Simon Madsen

RØNNE

ESBJERG**Claus Sørensen**

Esbjerg

H. J. Christensen & SønVAADBINDERI OG TOVTØRRERI
ESBJERG**Esbjerg Skibshandel**

v/ Harald Nielsen

Ny Havn

Tlf. 2198

»Hotel Spangsbjerg«Mødested for marineforeningens
medlemmer

ESBJERG

Tlf. 1753 - 1754 - 1755

Jensen & Lauridsen

Skibsbyggeri

ESBJERG

TLF. 2053

FREDERIKSHAVN**ELECTRA ¹/_s**

Elektroinstallatørfirma

Danmarksgade 38 Frederikshavn Tlf. 239

Johan Damsgaard

Kolonial & skibshandel

Tlf. 63

Frederikshavn

P. CONRADSEN

Teknisk maskinforretning

SKIBSARTIKLER — OLIE

TLF. 900

Einer Sørensen

STEVEDORE

Havnegade 11 - Telf. 932 - Frederikshavn

FYN

AKTIESELSKABET

SVENDBORG**SKIBSVÆRFT****Carl Antonsen**

Guld- og sølvsmed

N. Due-Petersen**& Kryger** INGENIØRER

Telf. 118 (3 ledn.)

Svendborg

HERNING**1. KL. KØD & FJERKRA**
N. DÜRR HANSEN TLF. 1487
*på torvet tirsdag og lørdag***HIRTSHALS**

Sig det med blomster

»VIOLA« Telf. 74

Carlsen & Aaens Vaadbinderi

Hirtshals — Tlf. 180

VAAD - TRAWL OG TOVVÆRK

Hurtig reparation

Levorsen & Jørgensen

Lys-kraft-skibsinstallation-ekkolod

Betjening dag og nat — Tlf. Hirtshals 11

Marine! Aflæg et besøg paa

SØMANDSHJEMMET

A. SAMUEL

TLF. HIRTSHALS 37

HORSSENS**Horsens Sølv****KOLDING****Kolding Rugbrødsfabrik**

P. B. KLAABORG

Telf. 58 - 569

NYKØBING F.**Nykøbing F. Bryghus**

Lager og pilsner

NYKØBING M.**MORSØ STØBEGODS**

Nykøbing Mors

AKTIESELSKABET

N. A. CHRISTENSEN & CO.

Kongelig hofleverandør

RANDERS

AKTIESELSKABET

Bryggeriet „Thor“

RANDERS

Chas. MortensenSEJL, PRESENNING, FLAG OG
TELTFABRIK

Randers

Telf. 529

ROSKILDE

Under Deres besøg i Roskilde bør De ikke undlade et besøg i den interessante marinestue

Hotel Prinsen

Algade 13, Roskilde, tlf. 10 - 811

SILKEBORG

Gamle marinere mødes i marinestuen

AKTIESELSKABET

DEN FOLKELIGE FORSAMLINGSBYGN.

Vestergade 26

Tlf. Silkeborg 68

SKAGEN**Oscar Skougaard**

Aut. installatør

Tlf 41345

Skibsradio, sendere og pejleanlæg

Sejl, flag og presenninger

Sejlmager Alex Jørgensen

Skagen

Tlf. 41423

SKIVE

Harald Espersen Frederiksgade 5

Statsaut. installatør — Ing. M. I. K.

Radio-apparater Elektriske anlæg

THYBORØN**Thyborøn Fiskeauktion**

v/ Albert Steen - Telf. 57

VEJLE

A/s Vejle Mælkekompani

Vedelsgade 85 - Tlf. 335 - 336

Udgivet af »Marineforeningen«. — Redigeret af G. Honnens de Lichtenberg.
Marineforeningens hovedkontor, Havnegade 55, København K., kontortid daglig
kl. 13—16, lørdag undtagen. Telf. PA 2886. Postkonto nr. 1608.

Annonceekspedition: Amaliegade 22, Kbhvn. K., Central 611, Postkonto 3253.

Holbæk Amts Bogtrykkeri, Holbæk.

MEDLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER